

ФУНКЦІЇ ФОТОІЛЮСТРАЦІЇ У СУЧАСНИХ МОЛОДІЖНИХ ВИДАННЯХ

Іванюха Т.В., Тупіков М.С.

Запорізький національний університет

У статті розглянуто сучасні підходи до фотоілюстрування інтернет-видань та журнальної молодіжної преси. На прикладі фотоматеріалів запорізьких медіа (студентського порталу «Пороги», журналів «Невеста» та «Wedding Jam») досліджено трансформацію таких питомих рис фотожурналістики, як документальність, достовірність, інформативність. Проаналізовано інформативну, документальну, розповідну, ілюстративну, композиційно-графічну, художню, розважальну, рекламну та інші функції фотоілюстрацій.

Ключові слова: фотожурналістика, фотоілюстрація, жанр, функція, молодіжні медіа.

Постановка проблеми. На сьогодні фотографія у мас-медійних текстах має велике значення. Для журналіста фотографія є, з одного боку, могутнім засобом документального відтворення реальної дійсності, а з іншого, – засобом образного вираження власного погляду на предмети та явища. Фотографія – це суспільний документ, що є основою зображальної соціальної інформації, а в сучасну епоху візуальності без неї не обходиться жодне медіаповідомлення. Саме тому актуальним є з'ясування функцій фотоілюстрації у сучасних виданнях – як традиційних друкованих, так і сучасних електронних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фотографія як зображальна складова журналістських матеріалів неодноразово ставала об'єктом наукових досліджень як у класичних підручниках із фотожурналістики В. Березіна, Н. Ворона, С. Горевалова, Б. Чернякова, так і в дослідженнях окремих аспектів фотоілюстрування видань у працях О. Акопова, Д. Акчурина, А. Колосова, О. Москвич, Л. Поліхи, Я. Табінського та інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У вищеперерахованих працях розглядаються загальні питання ілюстрування періодики, аналізуються образотворчо-виражальні засоби фотожурналістики, подаються погляди на жанри фотожурналістики та сучасні тенденції розвитку їх системи, однак майже недослідженим залишається функціональний аспект фотоілюстрації у сучасних друкованих і мережевих виданнях. Окрім того, фотографія у запорізькому медіапросторі взагалі не була об'єктом наукового дослідження. Це і зумовлює актуальність пропонованої розвідки.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є виділення та формулювання функцій фотоілюстрації у запорізьких регіональних виданнях у залежності від жанрової специфіки зображальних матеріалів та від типологічних особливостей цих видань. Об'єктом дослідження є фотоконтент студентського незалежного інформаційного порталу «Пороги», журналів «Невеста» та «Wedding Jam» у 2014-15 роках.

Виклад основного матеріалу. Фотографія є активним елементом комунікаційної сфери суспільства і відіграє велику роль у поданні журналістського матеріалу. Вона завжди привертає увагу потенційного читача скоріше, ніж сам текст. Це зумовлено тим, що фотожурналістика відрізняється від споріднених видів фотографії (таких як документальна фотографія, вулична фотографія тощо) наступними властивостями:

– часом – знімки мають значення у хронологічному контексті розвитку подій;

– об'єктивністю – ситуація передбачає, що фотографії будуть відвертими і точно відтворюватимуть зафіксовані події;

– розповідністю – знімки у поєднанні з іншими елементами новин інформують і дають читачеві або глядачеві уявлення про суть подій. Фотографія у сучасних ЗМІ посідає почесне місце, знаходиться на одному рівні з текстом. Так, наприклад, дослідник С. Гуревич засвідчує «появу останнім часом нових газетних видань, у яких візуальна інформація стає рівнозначною вербальній інформації» [3]. Це може пояснюватися тим, що у людей практично не вистачає часу на перечитування журналістських аналітичних матеріалів, які потребують осмислення їх, з'являється потреба в організації зовнішнього вигляду преси. Словесну інформацію ми отримуємо з чужими думками, хоч і не відчутними, але переконаннями автора в тому чи іншому питанні. Тому теза про те, що фотожурналістика у 99 із 100 випадків об'єктивніша за журналістику, залишається фактом. Читач усе побачить на власні очі, і тоді погоджується з написаним матеріалом. Для нас краще буде один раз побачити, ніж сто разів почути. Зображення впливає на відчуття як реальність. За дослідженнями академіка С. Вавілова, за допомогою зору людина отримує 60-80% усієї інформації. Фотозображення дає нам миттєву інформацію про форму предмета, правду миті, відображає матеріальний світ, є доказовим засобом впливу.

Досліджуючи функції фотоілюстрацій у сучасних виданнях, треба враховувати їх жанрову специфіку, адже, як стверджує Н. Ворон, «ефективність виступів фотожурналістів у пресі залежить від того, наскільки повно використовують вони потенціал кожного жанру. Кожен жанр має конкретне призначення, не дублює інший, тобто займає своє місце у сформованому ряду. Не можна судити, скажімо, про фотозамітку з позиції фоторепортажу, фотокореспонденції тощо» [2].

Розглянемо функції фотоілюстрації на прикладах фотоматеріалів сучасних молодіжних видань запорізького регіону. Так, портал «Пороги» позиціонує себе як незалежний студентський «інформаційний молодіжний портал, знаний студентською молоддю Запоріжжя й області, який тісно співпрацює з державними органами, громадськими організаціями, студентськими об'єднаннями» [8]. Прикметно, що на базі «Порогів» працює Мультимедійна лабораторія для отримання навичок використання інструментів

нових медіа журналістами-початківцями, у тому числі навичок фотожурналіста. Відповідно, розповідаючи про події міста та університету, дописувачі порталу збагачують свої журналістські матеріали фоторепортажами та окремими фотоілюстраціями різних жанрів.

Журнали «Wedding Jam» та «Невеста» являють собою видання про весілля та весільні послуги: перший – це «стильний журнал про весілля для наречених» [6], а другий – повнокольоровий «журнал-каталог весільних послуг» [7]. Відповідно до концепції цих видань вони яскраво ілюстровані, ценомера подають масштабні фотосесії згідно з темою випуску або рубриками («Полцарства за платіє», «В кольце твоєм и вечность, и любовь», «Каждая невеста прекрасна», «Король свадебного стола» тощо).

А. Колосов виділяє три компоненти, які характеризують професійну журналістську фотографію:

- документальність,
- достовірність,
- інформативність.

Документальність фотографії означає, що фотожурналіст отримує зображення реального часу зберігає в архіві чи публікує без змін. Достовірність передбачає однозначність фотознімка, який повинен так створюватися автором, щоб виключити можливість хибного сприйняття зображення. Існує дві думки про двозначність та однозначність зображення. Загалом фотоапарат фіксує конкретну подію, предмет, людину, відображає те, як усе є насправді і не інакше. Виходячи з цього, зображення не може бути двозначним. З іншого боку, фотознімки є багатозначними. Кожна людина, аналізуючи фотографію, асоціативно пов'язує її з набутим досвідом, знаннями, навіть настрій у той момент певним чином може змінити сприймання побаченого [4].

На підтвердження цих слів Г. Івенс, відомий редактор, зазначає: «читаць накладає на фотографію матрицю спогадів, бажань забобонів і, якщо він при цьому переживає якісь емоції, його розуміння конкретної фотографії може бути прямо протилежним до того змісту, який вкладав у неї автор [1, с. 25].

Основна функція інформативності, третього важливого компоненту професійної фотографії, – нести об'єктивну інформацію, оминаючи суперечливі моменти щодо документальності та об'єктивності зображення. Фотожурналіст повинен пам'ятати про те, що його професія забороняє казати неправду, видавати випадкові, нетипові явища за типові, вводити суспільство в оману. Отож, найголовніші функції фотозображення у ЗМІ – це інформативна, документальна та розповідна. Фоторепортажі, кореспонденції та фотозамітки із проаналізованих видань підтверджують цю тезу: фоторепортаж «Завидные женщины: конкурс мужественности и талантов» [6], «В ЗНУ определили самую красивую и талантлиую студентку» [8], «День спорта в Запоріжжі відсвяткували естафетним змаганням» [8], фотокореспонденція «У Запоріжжі пройшла виставка енергоєфективних ріщень» [8] та інші представляють деталі подій за допомогою їх наочної фіксації, дозволяють читачеві побачити події «на власні очі». Щодо фотографій в інтернет-виданні

«Пороги», варто зазначити, що вони стають одним із засобів мультимедійності. Окреслюючи ієрархію мультимедійних форматів, Б. Потятиник пропонує вважати найголовнішим медіумом текст разом із «економними» ілюстраціями до нього (графікою і фото), отже, роль фото в інтернет-медіа зростає.

У пресі можливе використання не лише документальних фотографій, а й художніх. «Художність знімка передбачає авторську точку зору на зображений об'єкт, з одного боку, з іншого – це поетичне вираження авторської ідеї ... Якщо фотограф лише показав об'єкт, фото має суто інформативну цінність. Якщо фотограф зумів понад це висловити своє ставлення до об'єкта у відповідності із задумом розповіді, знімок набуває значення художнього твору» [5, с. 32]. Художня функція майже не притаманна фотоілюстраціям в інформаційних та аналітичних журналістських текстах, але зростає та починає превалювати при створенні іміджевих матеріалів. Яскравими прикладами реалізації художньої функції є портрети, натюрморти, пейзажні та інтер'єрні фото весільних видань: «Солнечная свадьба» (створюється образ життєрадісного, яскравого, незабутнього свята), «Мировые звезды дизайна: Престон Бейли» (образ «бога весільної флористики»), «Свадьба на двоих» (образ інтимного свята для двох), «История теплой любви» (образ стильного весілля восени, хутрянні стилізації теплих почуттів) [6].

До функцій, роль яких зростає у сучасних мас-медіа, ми відносимо інтерпретуючу, емоційну, розважальну та рекламну. На думку О. Мжельської, «редактору варто завжди пам'ятати, що фотоматеріал не може обмежуватися однією фіксацією фактів, подій і явищ життя, а зобов'язаний їх інтерпретувати з урахуванням конкретних завдань видання» [5, с. 31]. З одного боку, власна інтерпретація, а з іншого, – змусити читача замислитися над зображуваними явищами чи людськими станами. Це, наприклад, такі матеріали, як «Аудиослайдшоу: Человеческие эмоции через фотообъектив» (мета – «передать состояние души героев, запечатленных на фото, ведь люди часто не замечают элементарных вещей, которые происходят с каждым из нас») [8], «Свадебный вечер нашей любви, Свадебный вечер, гости пришли...» [6]. Орієнтація на емоції, фантазію та підвищену чутливість загалом притаманна аналізованим весільним виданням.

Також простежується в них і потужне зростання рекламної функції, що зумовлено форматом журналів, адже це журнали-каталоги послуг і товарів весільної сфери. Видання «Wedding Jam» та «Невеста», зокрема, пропонують послуги фахівців із оформлення та організації святкових заходів, музичного та медійного супроводу, модні та іміджеві поради тощо. Як приклади промо-матеріалів, що супроводжуються яскравими фотографіями, наведемо такі: «Перевоспложение в деталях» (інтер'ю з імідж-дизайнером Ю. Стасюк), «Победители шоурума «Свадьба мечты» в Запоріжжє» (переможці отримали знижку на послуги з організації весілля від проекту «Wedding Jam»), «Видео студия Babich Film: как выбрать видеорежиссера», «Ресторан на свадьбу: путеводитель города Запоріжжє» [6].

Популярним є жанр фотосесії, що виконує одночасно ілюстративну, емоційну, розважальну та

художню функції: «Свадебные палитры: выбери цвет твоей особенной свадьбы», «История бренда в деталях. Свадебный салон Aphrodite», «Jam Fashion недели моды: платья от кутюр».

Висновки і пропозиції. Отже, розглянуті сучасні молодіжні видання демонструють, з одного боку, вірність традиційним функціям фотожурналістики (інформативну, документальну, розповідну, ілюстративну функції виконують

здебільшого матеріали інформаційних жанрів), а з іншого, посилення художньої, розважальної, емоційно-інтерпретативної та рекламної (жанри фотопортрета, натюрморту, пейзажні та інтер'єрні фото). Так чи інакше, фотоілюстрації у журналістських матеріалах існують у єдності фотографічної та текстової складової, саме їх взаємодія в аспекті функціональності, на нашу думку, і потребує подальшого дослідження.

Список літератури:

1. Бальтерманц И. Специфика содержания и формы фотожурналистики [Электронный ресурс] / И. Бальтерманц. – М.: Изд-во МГУ, 1981. – 64 с. – Режим доступа: <http://constitutions.ru/?p=1854>
2. Ворон Н.И. Жанры фотожурналистики: учеб. пособие для вузов по спец. «Журналистика» [Электронный ресурс] / Н.И. Ворон. – М.: Факультет журналистики, 2012. – 145 с. – Режим доступа: <http://knigi.link/jurnalistika-uchebniki/janryi-fotojurnalistiki-ucheb-posobie-dlya.html>
3. Гуревич С. Дизайн газетного номера [Электронный ресурс] // Газета: вчера, сегодня, завтра. Учебное пособие для вузов. – М.: Аспект Пресс, 2004. – Режим доступа: <http://evartist.narod.ru>
4. Колосов А. Новый взгляд на жанры фотожурналистики [Электронный ресурс] / А. Колосов // Relga. Научно-культурологический журнал. – 2007. № 8 (153) // www.relga.ru
5. Мжельская Е.Л. Редакторская подготовка фотоизданий / Е.Л. Мжельская. – М.: Аспект-пресс, 2005. – 112 с.
6. <http://jamwedding.com.ua/>
7. <http://www.nevesta-zp.com.ua/>
8. <http://porogy.zp.ua/>

Иванюха Т.В., Тупиков М.С.

Запорожский национальный университет

ФУНКЦИИ ФОТОИЛЛЮСТРАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ МОЛОДЕЖНЫХ ИЗДАНИЯХ

Аннотация

В статье рассмотрены современные подходы к фотоиллюстрированию интернет-изданий и журнальной молодежной прессы. На примере фотоматериалов запорожских медиа (студенческого портала «Пороги», журналов «Невеста» и «Wedding Jam») исследована трансформация таких существенных черт фотожурналистики, как документальность, достоверность, информативность. Рассмотрена информативная, документальная, повествовательная, иллюстративная, композиционно-графическая, художественная, развлекательная, рекламная и другие функции фотоиллюстраций.

Ключевые слова: фотожурналистика, фотоиллюстрация, жанр, функция, молодежные СМИ.

Ivanyukha T.V., Tupikov M.S.

Zaporizhzhia National University

FUNCTIONS OF PHOTOS IN MODERN YOUTH EDITIONS

Summary

In the article modern approaches to photo illustrating of online publications and magazine youth press are considered. On the examples of photographs of Zaporizhzhia media (student portal «Porogi», magazines «Nevesta» and «Wedding Jam») transformation of the specific features of photojournalism, such as documentary, reliable, informative character, are studied. In the article are analyzed informative, documentary, narrative, illustrative, compositional and graphic, artistic, entertaining, advertising and other roles of photo illustrations.

Keywords: photojournalism, photo illustration, genre, function, youth media.